

Mercè Rodoreda

— *Jardí vora el mar* —

Selectivitat

Jardí vora el mar en la trajectòria de Mercè Rodoreda; dates de redacció i de publicació.

L'estructura de la novel·la i el pas del temps. Tècnica narrativa: el narrador testimoni i la recomposició del passat. El behaviorisme. El jardí com a espai simbòlic. La consciència de la mort. El sentit tràgic. L'aigua com a element simbòlic. Eugeni i Rosamaria: infantesa i record. L'expulsió del paradís. Els dos camins fonamentals de coneixement de les relacions amoroses. El diari d'Eugeni. El suïcidi d'Eugeni. La impossibilitat de recuperació del passat. Els personatges: paral·lelismes i oposicions.

Jardí vora el mar en la trajectòria de Mercè Rodoreda; dates de redacció i de publicació.

Segons Roser Porta:

“Una novel·la eclipsada”

- ❖ Obres mestres li fan ombra (*La plaça del Diamant* (1962), *Mirall trencat* (1974))
- ❖ Lectura centrada en el lirisme (jardins)
 - Però,
 - Històries terribles
 - Realitat brutal i decebedora
 - Personatges infeliços
 - Contrast → personatges envoltats de flors i de bellesa <> personatges materialistes (diners) i impuls sexual (“Salvatgisme”)
 - Per tant: visió poètica + visió crua + visió lúdica del món + humor
- ❖ 1959 inici a Ginebra i 1967 acabament (8 anys d’elaboració)
- ❖ Prefigura *Mirall trencat* (1974)

- ❖ No ha estat la més destacada ni la més venuda
- ❖ 1967 encara triomfen *La plaça del Diamant* (1962 editada. 1960 *La Colometa*, Sant Jordi) i *El carrer de les Camèlies* (editada el 1966 i premiada el 1967 i 1969)
 - Amb Joan Sales es pensen si la treuen al Sant Jordi, per no desviar-hi l'atenció.
- ❖ Novel·la excel·lent publicada enmig de dues obres mestres
 - 1962 → *La plaça del Diamant*
 - 1974 → *Mirall trencat*

“Autodidacta”

- ★ 1931 → Liceu de Delfí Dalmau (aprendre ortografia i gramàtica)
- ★ Cercles culturals de l'època
- ★ 1959 a Ginebra iniciada i presenta primera versió → *Una mica d'història* al premi de novel·la Joanot Martorell. No guanya
- ★ Abandonada en un calaix
- ★ 1966 treu el manuscrit del calaix
- ★ El va referent amb títols diferents
- ★ 1967 → edició definitiva

TÈCNIQUES NARRATIVES: EL NARRADOR I EL BEHAVIORISME

“Del fulletó al cinema” (Roser Porta)

Narrador observador / testimoni (homodiegètic)

Monòleg

Analepsi (flashback o retrospecció)

Durada: 6 estius / abans del triangle amorós

Sense informació: data, referència històrica (Joan Miró), nom narrador, espai.

Ús del fulletó + tècniques modernes

Focalització parcial

Estil col·loquial i estil directe

Behaviorisme: efecte de la càmera, personatges masculins, cinema

Estructura de la novel·la i pas del temps

- . Títol → jardí (paradís, infantesa, Edèn...) vs mar (mort)**
- . Dicotomies → jardí/mar, rics/servents, jardiners i jardins (viu/sec, pragmàtic/teòric, pintors (tradicional/modern), jardí ostentós/jardí modest (Bohigues/pares Eugeni)**
- . 6 estiuajos i dos blocs: edificació vil·la Bellom (I, II, III), acabament obres i vinguda Bellom, Eugeni i Maribel (IV, V, VI)**
- . Capítol I (presentació: presentació personatges i Bellom pregunta pel terreny)**

. Nus (final cap. I terreny Bellom, cap II, III, IV, V tragèdia)

. Desenllaç (cap. VI “Aquell estiu va ser el darrer”)

. El pas del temps simbolitza la impossibilitat de recuperació del passat.

Analepsi narrativa. Records d’infantesa (Rosamaria-Eugeni). Pas de l’alegria a la tragèdia (6 estius). Cap I (alegria → fase lluna de mel senyorets, Rosamaria embarassada), cap II (endeguen construcció Bellom, senyoreta avortament voluntari, 1a crisi matrimonial), cap III (1a mort, duresa, Sebastià), cap IV (pares de l’Eugeni, records relació, inauguració casa, arribada Eugeni, senyorets marxen a l’octubre), cap V (encontre, malaltia “mental” Rosamaria, neden junts, fracàs cita, Eugeni sol, tragèdia), cap VI (diari, records, pel·lícula Humbert “fixació” del temps).

Simbologia: el jardí, l'eucaliptus, les flors, l'aigua, l'ocell

★ El jardí

- Títol
- Paradís, símbol de l'Edèn, reenvia a l'origen (Bíblia). Món jove, incontaminat, puresa, "Dieu est au fond du jardin", *locus amoenus*, infantesa Rodoreda (avi), època feliç
- Jardí viu (Bohigues) vs jardí sec (Bellom → Eugeni), jardins rics vs jardí modest
- "El valor d'un jardí" de Roser Porta (pàg. 236) → Eugeni i el jardí, etapa fins als 12 anys. "Amor i mort" (pàg. 227) → Zola, *La faute de l'abbé Mouret* (*La falta de l'abat Mouret*). Eugeni és expulsat del paradís. Rosamaria ja no rega les flors.
- Cap I final: "una propietat amb jardí vora el mar". Cap VI final: "Si un dia es passeja de nit per sota dels arbres, ja veurà que n'hi dirà de coses aquest jardí... [...]"

★ L'eucaliptus

- Estoïcisme (resistència al pas del temps, resignació, acceptació del destí i lluita contra les passions). Impassibilitat, indiferència, fermesa...
- Arbre del jardí de l'Edèn (l'arbre ja formava part del jardí, els altres hi són plantats)
- Eucaliptus <--> jardiner

★ Les flors

- Aquesta és la novel·la on hi ha una major presència de la natura domèstica, doncs és una constant al llarg de tota l'obra, i el fil narratiu, al correspondre al jardiner, va alternant el relat dels fets que observa junt amb les seves feines al jardí: «Les pulmonàries creixien una mica raquítiques i les vaig canviar per veròniques amb una mica de por que, amb l'ombra que farien, no m'esguerressin les flors trompeta. El senyor Bellom anava d'una banda a l'altra fent nosa a tothom». Anunci de les obres → flors trompeta. Rosamaria → “rosetes vermelles” batejades *Rosamaria*. Les flors com a mitjanceres entre el jardiner i la Cecília

★ L'aigua

- Polisèmia
 - Aigua → travessia cap a l'altra riba. Mar = mort (barca vermella, Rosamaria “rosetes vermelles”)
 - Aigua → recuperació de la infantesa i purificació (pàg 180, banys infantesa Rosamaria i Eugeni)
- Rosamaria → “Tant que li agradava l'aigua quan era petita”, també regar les flors. Ara no ho fa
- Bany Eugeni-Rosamaria (infantesa), es banyen junts a la platja (adults), es banya a les aigües de l'Eugeni (pàg. 208)
- Virginia Woolf (pàg. 237)
- Pàg 145: Eugeni i la barca: primer amb Maribel, després sol, “Cada dia més escardalenc”, “ell i la barca vermella van ser una sola cosa”. Rosamaria <-> cavall

★ L'ocell

- Cap V → Eugeni i jardiner passegen “A vegades sentíem un vol d'ocells” (la mort que el cerca?). El jardiner diu “Tot i que d'això fa bastant de temps, quan em costa de dormir, recordo com si fos ara el vol d'un ocell entre branques i la veu d'Eugeni, molt baixa...” (pàg. 154)
- Mor Cecília → “se'm va morir a les mans, es pot dir com un ocell” (pàg. 30)
- Rossinyol (cap. V)
 - Eugeni intenta recuperar el passat → el rossinyol canta per primer cop en tot l'estiu (pàg. 152)
 - Cita frustrada → “el rossinyol va agafar l'arrencada del cant amb una gran desesperació” (pàg. 160)

Temàtica

- ❖ *La infelicitat (denominador comú dels personatges) i la solitud*
- ❖ *El materialisme (els diners no fan, però, la felicitat)*
- ❖ *El fracàs matrimonial (Rosamaria-Francesc, Eulàlia-Sebastià, Bellom-Zoila, Eugeni-Maribel, Toni-dona)*
 - *Però, jardiner-Cecília (Cecília vista com un àngel. Idealització)*
- ❖ *Infidelitat (Francesc, Sebastià, Eugeni, Zoila, dona d'en Toni...)*
- ❖ *La maternitat negativa (avortament voluntari Rosamaria, Toni-fill no el fa cas, patiment pares Eugeni, el jardiner no ha volgut tenir fills "ja hi ha prou desgraciats al món" pàg. 27)*
- ❖ *La mort (Sebastià esquarтерat, Eugeni suïcidat, Cecília, Tití desapareix, gat)*
 - *Consciència de la mort (acceptació i reaccions diferents: Eulàlia s'evadeix pintant, Jardiner l'accepta a través del record, Maribel s'evadirà viatjant, Rosamaria la interioritza (neda com si plorés encara la mort d'Eugeni)...*
 - *Sentit tràgic*
- ❖ *Infantesa i record → Eugeni i Rosamaria. El record de la Cecília (jardiner)*

Eugeni: diari i suïcidi

- Diari

- Eugeni ha mort i li arriba al narrador.
- Sentiments de l'Eugeni.
- Explicació de l'adolescència (14 anys): s'estimen, Rosamaria estima les flors i les rega.
- A ella no li agradava el Francesc.
- Explicació del desenllaç del triangle amorós → guanyen els diners.
- Rosamaria no vol cosir tota la vida (18 anys).
- Mantenen relacions i Rosamaria quan sap que no està embarassada de l'Eugeni, se'n va amb el Francesc.
- Els folis del diari (cap VI, pàg. 203) són cremats pel jardiner. La informació mor, així com ha mort l'Eugeni.

- Suïcidi

- Camí cap a la fi del dolor.
- Suïcidi vora el mar (*Jardí vora el mar*). Personatge lligat al passat.

Els dos camins fonamentals de coneixement de les relacions amoroses

- Relacions matrimonials → monotonía, desamor, fracàs
 - La convivència del matrimoni comporta un desgast en la relació (=Rodoreda)
 - “Haver de cosir tota la vida”
 - “S’havien casat molt enamorats, però, allò que passa, amb els anys es van anar cansant”
 - Matrimoni de conveniència (prevalen els diners als sentiments)
- Relacions extramatrimonials → aventures amb altres personatges més exòtics (Miranda, dona negra de l’Àfrica)
- Excepció del jardiner
 - El matrimoni no es fonamenta en l’atracció sexual. La veu com un “àngel”, com si fos la seva filla

Els personatges: paral·lelismes i oposicions

“Una perspectiva realista i irònica” de Roser Porta (pàgina 224)

- ❑ Dos grups → rics vs servents
- ❑ Rics → Francesc i Rosamaria + pintors (Eulàlia i Feliu) + explorador Àfrica (Sebastià) + propietària casa moda de luxe (Maragda) + Bellom + Eugeni i Maribel + Humbert...
 - ❑ dedicacions: esport, art, festes (luxe i oci)
 - ❑ “I tanta alegria, i tant joventut, i tants diners.. i tant de tot... dues desgràcies ”
- ❑ Servei → minyones, cuineres, jardineros, mossos de cavalls, paletes, hostalers...
 - ❑ Presència constant i ampli protagonista
 - ❑ Aporten el punt de vista. Són el canal a través del qual ens arriba la informació
 - ❑ Jardiner, sobretot, mirada irònica, desmitificadora, pragmàtica i realista
 - ❑ Visió del món profundament antisentimental